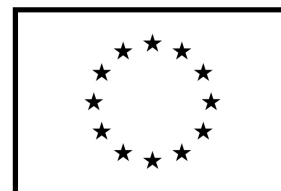

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PaedDr. Eva DZURKOVÁ

Ako zatriktívniť vyučovanie hudobnej výchovy na ZŠ

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Bratislava 2012

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: PaedDr. Eva Dzurková

Kontakt na autora: Základná škola, Gogol'ova 2143/7, Topoľčany
dzurkovae@gmail.com

Názov OPS/OSO: Ako zatriktívniť vyučovanie hudobnej výchovy na ZŠ

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2012

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Slávka Gécová

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

hudobná výchova, atraktivita vyučovania, informačno-komunikačné technológie, moderné vyučovacie metódy, interaktívne cvičenia, Hot Potatoes, percepcia hudby, aktivita žiaka, kompetencie žiaka, dejiny hudby, zvukový názor.

Anotácia

Práca sa zameriava na možnosti zatriktívnenia vyučovania hudobnej výchovy na základnej škole využívaním interaktívnych cvičení vytvorených v programe Hot Potatoes. Podáva návrhy, metodické postupy a riešenia aplikovateľné na vyučovacích hodinách hudobnej výchovy pri perцепčných činnostiach žiaka. Dôraz je na sprostredkovaní obsahu učiva hudobnej výchovy žiakom netradičnými a inovatívnymi formami a metódami práce s využitím informačno-komunikačných technológií. Súčasťou práce sú interaktívne cvičenia pre žiakov, ktoré nájdu využitie v procese hudobného vzdelávania na II. stupni základných škôl.

OBSAH

Úvod	
1 VÝCHODISKÁ A CIELE OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI	6
1.1 Kontext a rámec OPS	6
1.2 Špecifikácia cieľovej skupiny	6
1.3 Hlavný cieľ a čiastkové ciele OPS	6
1.4 Vymedzenie kompetencií žiaka a učiteľa	7
2 PODROBNÝ OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI	7
2.1 Interaktívne cvičenia bez zvukového názoru	7
2.1.1 Hudobná teória	8
2.1.2 Hudobné nástroje	10
2.1.3 Dejiny hudby	11
2.1.4 Hudobní skladatelia	13
2.2 Interaktívne cvičenia s hudobnými ukážkami	17
2.2.1 Výrazové prostriedky hudby	18
2.2.2 Hudobné nástroje	20
2.2.3 Dejiny hudby	22
2.3 Overené prínosy osvedčenej pedagogickej skúsenosti	28
2.4 Potrebné pomôcky a prostriedky	29
Záver	30
Zoznam bibliografických odkazov.....	31
Zoznam príloh	32

ÚVOD

V súčasnosti pozorujeme na základných školách tendenciu využívať informačno-komunikačné technológie takmer vo všetkých vyučovacích predmetoch. Patrí medzi ne i hudobná výchova. Okrem aktívnych činností žiaka v procese vyučovania – spev, hra na hudobnom nástroji, rytmizácia – časť vyučovacieho obsahu predmetu hudobná výchova je venovaná počúvaniu hudby a rozvoju perцепčných zručností žiaka. Otvára sa priestor nielen na využívanie multimédií ako sprostredkovateľa hudobného názoru, ale i priestor pre priamu činnosť žiaka s počítačom a internetom.

Problematika uvedomelého a aktívneho vnímania počúvanej hudobnej ukážky, jej následná analýza a celkové porozumenie kontextu vzniku skladby dáva učiteľovi na výber. Podávať učivo z dejín hudby klasickou výkladovou formou s využitím úryvkov hudobných skladieb alebo poskytnúť žiakom na vyučovacej hodine interaktívne prostredie. V praxi sa ukazuje, že jedine spôsob aktivizácie žiaka pri uvedomelom počúvaní hudby je najlepším možným riešením. Z tohto dôvodu bolo potrebné vytvoriť a overiť so žiakmi netradičné a inovatívne metódy a postupy vyučovania hudobnej výchovy.

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe potvrdzuje, že jednou z efektívnych a osvedčených foriem a metód práce je využívanie interaktívnych cvičení vytvorených v programe Hot Potatoes. Program poskytuje veľa možností a rôznorodosti a žiaci s ním pracujú veľmi radi. Osvojovanie poznatkov je tak nenásilné, hravé a najmä interaktívne. Žiak priamo vstupuje do programu a dostáva aj vyhodnotenie úspešnosti svojej práce. Opakovateľnosťou cvičení sa prehĺbujú vedomosti i zručnosti žiaka. Nemenej významný je proces osvojovania si učiva v žiakovi blízkom a atraktívnom prostredí počítača a internetu.

Vo svojej práci predkladám ukážky a metodiku interaktívnych cvičení vytvorených v programe Hot Potatoes. Sú rozdelené podľa toho, či obsahujú aj zvukové ukážky. Využitelné sú v ľubovoľnej fáze vyučovacej hodiny. Všetky interaktívne cvičenia obsiahnuté v osvedčenej pedagogickej skúsenosti sú vložené formou príloh, ktoré sú prepojené priamym odkazom v nadpise cvičenia na autorskú internetovú stránku [Evanet pre hudobníkov](#).

1 VÝCHODISKÁ A CIELE OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

Hudobná výchova v ponímaní pedagogickej verejnosti je vyučovací predmet, ktorý dnešných žiakov nie veľmi zaujíma. Obsah učiva považujú za nepríťažlivý, nudný a nevyužitelný v živote. Tomuto faktu nepridáva ani skutočnosť, že na mnohých základných školách sa vyučuje hudobná výchova neodborne. Vo svojom voľnom čase sa žiaci stávajú pasívnymi konzumentmi hudby, prevažne sa orientujú na jednostranný hudobný štýl a nevedia posúdiť kvalitu počúvaného hudobného materiálu. Ich hudobný vkus je neusmernený a má tendenciu živelnosti a diktátu hudobnej módy. Úlohou učiteľa hudobnej výchovy je preto pomôcť žiakom skvalitniť hudobnú percepciu prostredníctvom pochopenia súvislostí a dobovej i spoločenskej podmienenosti hudby. Informačno-komunikačné technológie ponúkajú veľa možností, ako túto úlohu splniť.

1.1 Kontext a rámec OPS

Osvedčená pedagogická skúsenosť vychádza z pedagogickej praxe na II. stupni základnej školy. V súlade so štátnym vzdelávacím programom nastala od roku 2008 zmena vo vyučovaní hudobnej výchovy na ZŠ. Samostatný predmet hudobná výchova sa určil pre 5., 6. a 7. ročník. Čiastkové učivo hudobnej výchovy sa presunulo aj do 8. a 9. ročníka do predmetu výchova umením.

V súvislosti s obsahovou reštrukturalizáciou učiva hudobnej výchovy sa vzdelávanie v oblasti dejín hudby presunulo do nižších ročníkov, a tak sa percepcia vážnej hudby stala dôležitým prvkom v procese hudobného vzdelávania žiakov od 6. ročníka. Vek žiakov je určujúcim činiteľom pri rozhodovaní učiteľa o vhodnosti vyučovacích foriem a metód. Vzhľadom na tento fakt v osvedčenej pedagogickej skúsenosti ponúkam praktické ukážky toho, ako zavádzať do vyučovania hudobnej výchovy moderné a najmä interaktívne metódy a formy práce s hudobným materiálom.

1.2 Špecifikácia cieľovej skupiny

Osvedčená pedagogická skúsenosť je zameraná na cieľovú skupinu:

- *kategória pedagogických zamestnancov:* učiteľ
- *podkategória:* učiteľ hudobnej výchovy pre sekundárne vzdelávanie v 5. – 7. ročníku základnej školy
- *vzdelávacia oblasť:* Umenie a kultúra
- *typ školy, ročník:* základná škola, 5. – 7. ročník
- *vyučovací predmet:* hudobná výchova
- *tematické celky:* Ako sa nám prihovára hudba. Hudba minulosti a súčasnosť. Hudobné prechádzky storočiami.

1.3 Hlavný cieľ a čiastkové ciele OPS

Hlavným cieľom osvedčenej pedagogickej skúsenosti je **poukázať na inovatívne formy a metódy vyučovania hudobnej výchovy** v oblasti dejín hudby a hudobnej teórie, ktoré svojou **interaktivitou** vedú k vytvoreniu podnetného, aktivizujúceho a zážitkového prostredia pre prácu žiakov na vyučovacej hodine.

K čiastkovým cieľom OPS patrí:

* **obohatenie** hodín hudobnej výchovy na základných školách **o vnímanie, prežívanie a aktívne pochopenie** hudobných skladieb;

* **zatraktívnenie vyučovacieho prostredia**, ktoré umožňuje do viesť žiaka k pochopeniu dejinných súvislostí, spoločenských vplyvov a hudobných tendencií v dejinách hudby a ktoré ho priamo aktivizuje;

* **rozvíjanie hudobnej i počítačovej gramotnosti** žiakov pri praktickom využívaní osvedčenej pedagogickej skúsenosti v edukačnej praxi pri vyučovaní hudobnej výchovy.

Pri práci s interaktívnymi cvičeniami je nevyhnutnosťou základné technické vybavenie škôl informačno-komunikačnými technológiami a internetom, čo je v dnešných pomeroch na slovenských školách štandardom. Učítelia i žiaci majú tak pripravené podmienky na realizáciu osvedčenej pedagogickej skúsenosti vo svojich školách.

1.4 Vymedzenie kompetencií žiaka a učiteľa

Kompetencie žiaka:

- poznať vekuprimerané hudobné skladby a vedieť verbalizovať hudobný zážitok
- orientovať sa v znejúcej hudbe na základe využitých výrazových prostriedkov hudby
- chápať funkciu hudobno-výrazových prostriedkov v komunikačnej výpovedi hudobnej skladby
- zaradiť počúvanú hudobnú skladbu do príslušného štýlového obdobia a charakterizovať jednotlivé obdobia dejín hudby
- poznať mená a diela najvýznamnejších hudobných skladateľov
- ovládať základné nástrojové skupiny v symfonickej orchestri a orientovať sa v hudobných ukážkach na základe znalosti farby jednotlivých hudobných nástrojov.

Kompetencie učiteľa:

- ovládať prostredie softvéru Hot Potatoes
- osvojiť si metodický postup práce s jednotlivými interaktívnymi cvičeniami vytvorenými v programe Hot Potatoes
- poznať základné pravidlá práce s internetom, dataprojekciou, resp. s interaktívnou tabuľou.

2 PODROBNÝ OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

Pri aplikácii osvedčenej pedagogickej skúsenosti nie sú kladené zvýšené nároky na prácu učiteľa. Najpodstatnejšie je zvládnutie metodiky jednotlivých typov cvičení, ktorá je uvedená v ďalších kapitolách. Technicky je potrebné zabezpečiť na vyučovanie hudobnej výchovy miestnosť s didaktickou technikou – počítač pre učiteľa, resp. počítače pre žiakov, dataprojektor, plátno, podľa potreby interaktívna tabuľa. Ovládanie interaktívnych cvičení vytvorených v programe Hot Potatoes je intuitívne, jednoduché, ale pritom veľmi efektívne a atraktívne pre žiakov. Učiteľom môžu byť nápomocné i materiály zverejnené na učiteľských portáloch alebo na autorských internetových stránkach učiteľov hudobnej výchovy.

Učiteľ hudobnej výchovy, ktorý chce tvoriť interaktívne cvičenia v rôznych programoch, by mal zvládnuť základy tvorby týchto cvičení. Mnoho návodov nájdeme na internete – stránky učiteľov Marty Megyesiovej, Danice Slašťanovej, Evy Dzurkovej.

2.1 Interaktívne cvičenia bez zvukového názoru

Program Hot Potatoes poskytuje viac typov rôznych cvičení – najčastejšie sa využíva JQuiz (tvorenie kvízov so zadávaním rôzneho počtu odpovedí), JCloze (doplňovanie odpovedí vpisovaním alebo rozbaľovaním z ponuky) a modifikovaný typ cvičenia JMatch formou pexesa. Otázkou je, či na hodinách hudobnej výchovy je možné pracovať aj s cvičeniami,

ktoré nemajú v sebe obsiahnutú hudobnú ukážku. Vo vyučovaní odporúčam tento typ interaktívnych cvičení využiť dvojako:

a) formou samostatnej práce každého žiaka pri počítači

b) spoločnou, resp. skupinovú prácou triedy pri dataprojekcii alebo pri interaktívnej tabuli.

Pred vypracovaním cvičenia je nevyhnutné vypočítať si hudobné ukážky z oblastí, ktorých sa bude cvičenie týkať. Zvukový názor sa dá využiť aj pri samotnom vypracovávaní cvičenia, vtedy má však skôr ilustratívnu a zážitkovú funkciu. Vždy po vyriešení cvičenia má byť utvorený priestor na rozhovor so žiakmi. V tejto časti vyučovacej hodiny je vhodné opätovne si vypočítať hudobné ukážky, ku ktorým sa viazalo dané cvičenie. Treba podporovať aj verbalizáciu vnímania hudby žiakmi v súvislosti s informáciami, ktoré si osvojili a precvičili v interaktívnom cvičení.

Význam týchto cvičení spočíva vo využití aktivizujúcich a efektívnych metód zvládnutia učiva žiakmi. Žiak pracuje s učebným obsahom interaktívne, aktívne vstupuje priamo do cvičenia a po vypracovaní dostane okamžitú spätnú väzbu. Stúpa tak vnútorná motivácia žiakov a ich aktivita vo vyučovacom procese.

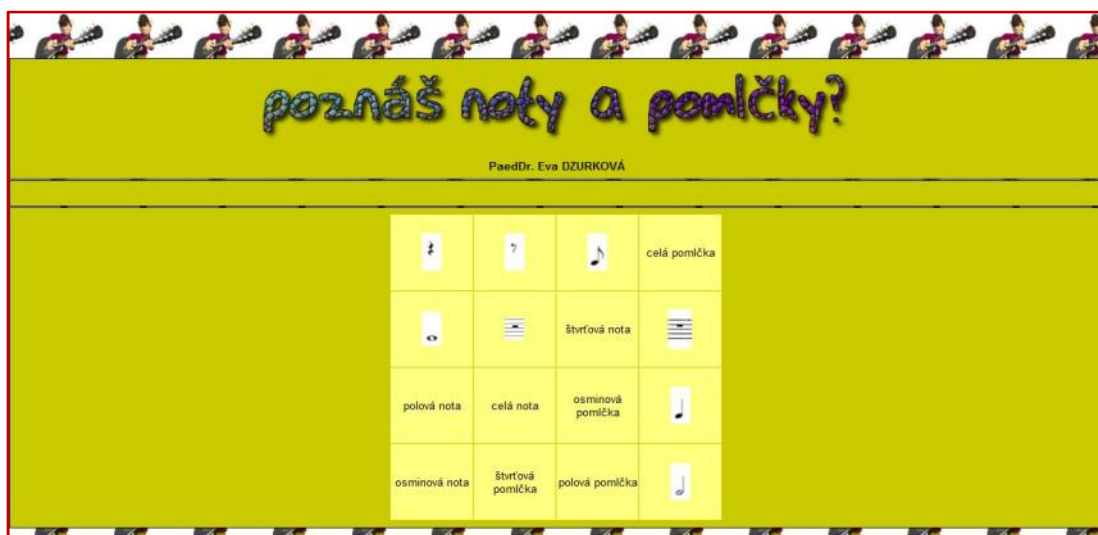
2.1.1 Hudobná teória

Z praxe na základných školách je zrejmé, že osvojovanie poznatkov z oblasti hudobnej teórie je potrebné žiakom vysvetliť vekuprimerane a najmä názorne. V mnohých školách na Slovensku nie je vysoký počet žiakov navštevujúcich základné umelecké školy. Získanie hudobnoteoretických poznatkov je im umožnené len počas vyučovacích hodín hudobnej výchovy. Práve preto je efektívne sprostredkovať žiakom učivo hudobnej teórie zaujímavým a atraktívnym spôsobom formou riešenia cvičení vytvorených v Hot Potatoes.

Názov cvičenia: [Noty a pomlčky](#)

Typ cvičenia: Hot Potatoes - JMatch - Pexeso

Ukážka cvičenia:

Obrázok 1 Cvičenie typu pexeso s odkrytými hracími políčkami

Prameň: vlastný návrh

Tabuľka 1 Metodika práce s cvičením – NOTY A POMLČKY

Téma	NOTY A POMLČKY
Ročník	piaty
Ciele	<ul style="list-style-type: none"> • prehĺbiť znalosti základov notopisu • dôkladne poznať grafické značky jednotlivých nôt a pomlčiek • upevniť si zrkovú názor – noty a pomlčky
Vstup (čo žiak vie)	<ul style="list-style-type: none"> • pozná grafické značenie celej, polovej, štvrtovej a osminovej noty a k nim prislúchajúcich pomlčiek • vie pracovať s počítačom • pozná princíp hry pexeso – utváranie dvojíc
Kompetencie (čo si osvojí)	<ul style="list-style-type: none"> • vie rozlíšiť grafické značky pre jednotlivé druhy nôt a pomlčiek • dokáže spojiť slovné označenie s vizuálnou podobou • rozlišuje noty a pomlčky podľa ich dĺžky
Didaktický problém	<ul style="list-style-type: none"> • žiaci budú pracovať pri interaktívnej tabuli • využijeme cvičenie prípadne aj formou samostatnej práce každého žiaka pri počítači – po riešení cvičenia frontálne pri interaktívnej tabuli, posilnenie spätnej väzby • urobíme percentuálnu úspešnosť osvojenia si učiva o druhoch nôt a pomlčiek
Metódy a formy	<ul style="list-style-type: none"> • motivačný rozhovor • skupinová práca pri interaktívnej tabuli • v závere vyučovacej hodiny samostatná práca žiakov pri počítači
Prostriedky a pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> • počítač pre učiteľa • dataprojektor • interaktívna tabuľa • interaktívne cvičenie v Hot Potatoes: Noty a pomlčky • počítač pre žiaka
Odhadovaný čas riešenia	<ul style="list-style-type: none"> • 10 minút

Prameň: vlastný návrh

Odporúčania pre prácu s cvičením:

- v ktorejkoľvek fáze vyučovacej hodiny
- pri utvrdzovaní učiva formou didaktickej hry
- vhodné pre spoločnú prácu pri interaktívnej tabuli aj pre samostatnú prácu žiaka pri počítači.

2.1.2 Hudobné nástroje

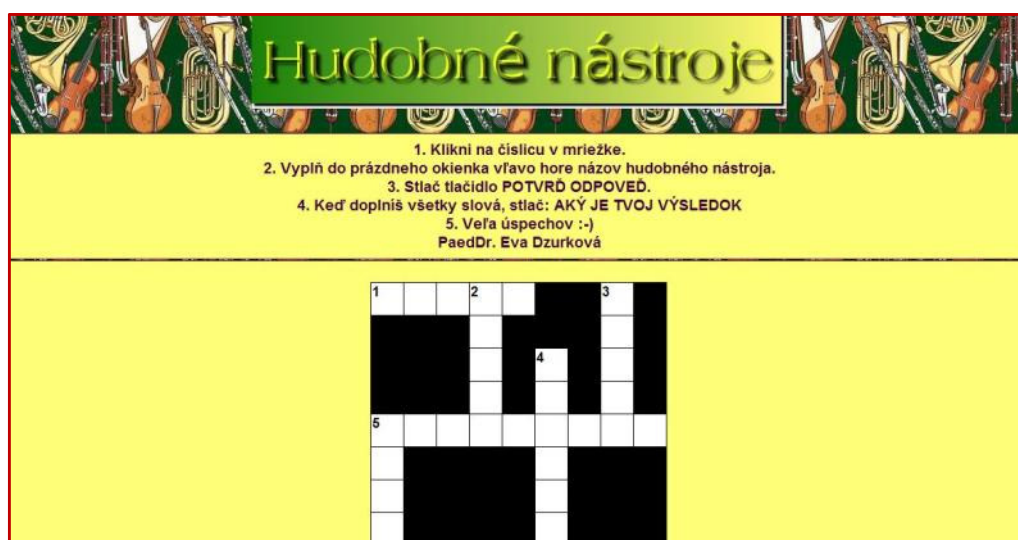
Úlohou hudobnej výchovy je okrem iného sprostredkovať žiakom poznatky o jednotlivých hudobných nástrojoch. Ťažiskom učiva sú nástroje symfonického orchestra. Postupne od nižších ročníkov sa žiaci oboznamujú s hudobnými nástrojmi a učia sa ich identifikovať podľa vzhľadu i podľa zvukovej farby a typických hudobných prejavov.

V nezvukovom interaktívnom cvičení sa precvičuje a fixuje učivo o hudobných nástrojoch na základe popisu hudobného nástroja. Zábavnou formou vyplňaním krížovky si žiak aktívne osvojuje hudobné poznatky. Získava počítačové zručnosti, nakoľko cvičenie vyžaduje vpisovanie jednotlivých písmen do poľa krížovky. Z tohto dôvodu je cvičenie najvhodnejšie vypracovať formou samostatnej práce každého žiaka pri svojom počítači.

Názov cvičenia: [Hudobné nástroje v krížovke](#)

Typ cvičenia: Hot Potatoes – JCross – krížovka

Ukážka cvičenia:

Obrázok 2 Cvičenie typu Krížovka s vpisovaním slov do mriežky

Prameň: vlastný návrh

Tabuľka 2 Metodika práce s cvičením – HUDOBNE NÁSTROJE V KRÍŽOVKE

Téma	HUDOBNE NÁSTROJE V KRÍŽOVKE
Ročník	piaty, šiesty, siedmy
Ciele	<ul style="list-style-type: none">• poznať hudobné nástroje na základe ich slovnej charakteristiky• fixovať správne počítačové zručnosti pri práci s klávesnicou
Vstup (čo žiak vie)	<ul style="list-style-type: none">• pozná názvoslovie hudobných nástrojov symfonického orchestra• vie pracovať s počítačom

Kompetencie (čo si osvojí)	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznáva jednotlivé druhy hudobných nástrojov ovláda charakteristické špecifikácie hudobných nástrojov
Didaktický problém	<ul style="list-style-type: none"> cvičenie vypracuje každý žiak samostatne pri svojom počítači urobíme percentuálnu úspešnosť osvojenia si učiva o jednotlivých druhoch hudobných nástrojov
Metódy a formy	<ul style="list-style-type: none"> samostatná práca žiakov pri počítači fixačná metóda získanie bezprostrednej spätnej väzby
Prostriedky a pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> počítač pre každého žiaka interaktívne cvičenie v Hot Potatoes: Hudobné nástroje v krížovke
Odhadovaný čas riešenia	<ul style="list-style-type: none"> 15 minút

Prameň: vlastný návrh

Odporúčania pre prácu s cvičením:

- v ktorejkoľvek fáze vyučovacej hodiny
- počúvanie zvukových ukážok jednotlivých hudobných nástrojov ako motivačný prvok pred riešením cvičenia
- vhodné na precvičovanie učiva formou didaktickej hry
- samostatná práca žiaka pri počítači

2.1.3 Dejiny hudby

Osvojovanie učiva z oblasti dejín hudby je často v našich školách chápané ako memorovanie dejepisných informácií. Zabúda sa tak na dôležitý faktor vo vyučovaní hudobnej výchovy - naučiť žiakov vnímať vývoj hudby v kontexte dobovom, spoločenskom i etickom, neizolovať ho ako súhrn faktografických údajov, ale pomôcť žiakom chápať hudbu jednotlivých období ako výslednicu viacerých faktorov a súvislostí.

Interaktívne cvičenia vytvorené v programe Hot Potatoes ponúkajú priestor pre zaujímavé, analogické i logické osvojenie si učiva o jednotlivých obdobiach dejín hudby. Dôraz je kladený na poznanie charakteristických prejavov daného hudobného obdobia, schopnosť odlíšiť jednotlivé obdobia ovládaním ich hudobných i spoločenských charakteristík. V cvičeniach je súčasne aj spoznávanie najvýznamnejších hudobných skladateľov príslušnej doby. Pracuje sa výberom z ponúkaných možností kliknutím na správnu odpoveď. V OPS predkladám k danej tematike súhrn troch súvisiacich interaktívnych cvičení. Nevyhnutnou motiváciou k cvičeniam musí byť počúvanie hudobných ukážok príslušných období.

Názvy cvičení: [Od praveku po renesanciu](#)

[Barok a klasicizmus](#)

[Klasicizmus a romantizmus](#)

Typ cvičení: Hot Potatoes – JCloze – vyplňovačka

Ukážka cvičenia:

Od praveku po renesanciu

Prečítaj si úvodný text. Potom už bude pre teba hračkou nájsť správne odpovede :-)
PaedDr. Eva Dzurková

PREJDIME SA STOROČIAMI - poznáš dobre jednotlivé obdobia?

Pri prechádzke po minulosti sme sa stretli s hudbou od praveku až po renesanciu. Prirad' k typickému znaku alebo hudobnej ukážke, ku ktorému z historických období dejín hudby patrí.

14. - 16. storočie =	Selkílova pieseň =	primitívne tanečné kroky =	vysoké spoločenské postavenie umelca =
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
hudba na olympijských hrách =	gregoriánsky chorál =	Orlando di Lasso: Echo =	rytmus - najdôležitejší výrazový prostriedok =
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		vokálna	

Obrázok 3 Cvičenie typu vyplňovačka

Prameň: vlastný návrh

Tabuľka 3 Metodika práce s cvičeniami – OD PRAVEKU PO RENESANCIU, BAROK A KLASICIZMUS, KLASICIZMUS A ROMANTIZMUS

Tematický celok	HUDBA MINULOSTI A SÚČASNOSŤ
Ročník	šiesty
Ciele	<ul style="list-style-type: none"> • poznať charakteristické znaky jednotlivých hudobných období • precvičovať logické a analytické myslenie • rozlišovať hudbu praveku, staroveku, stredoveku, renesancie, baroka, klasicizmu a romantizmu z hľadiska ich spoločných znakov, ale i rozdielov • poznať kontext vývoja hudby v dejinách ľudstva
Vstup (čo žiak vie)	<ul style="list-style-type: none"> • ovláda základné etapy vývoja hudby od praveku po romantizmus • orientuje sa v jednotlivých obdobiach z hľadiska kompozičných a výrazových prostriedkov • pozná skladateľov v rôznych hudobných smeroch • vie pracovať s počítačom
Kompetencie (čo si osvojí)	<ul style="list-style-type: none"> • pozná rozdiely medzi formálnou i obsahovou výstavbou hudobných diel v rôznych obdobiach dejín hudby • má prehľad o hudobných skladateľoch rôznych období
Didaktický problém	<ul style="list-style-type: none"> • pracujeme frontálne na interaktívnej tabuli, môžeme využiť prácu v skupinách alebo súťaž medzi jednotlivými skupinami

	<ul style="list-style-type: none"> • poskytneme priestor aj na samostatnú prácu žiaka pri počítači • využívame možnosť výberu správnej odpovede z ponúkaných možností • urobíme percentuálnu úspešnosť osvojenia si učiva
Metódy a formy	<ul style="list-style-type: none"> • skupinová práca žiakov pri interaktívnej tabuli • samostatná práca žiakov pri počítači • fixačná metóda, precvičovanie učiva formou didaktickej hry • získanie bezprostrednej spätnej väzby
Prostriedky a pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> • počítač pre učiteľa • interaktívna tabuľa • dataprojektor • počítač pre každého žiaka • interaktívne cvičenia v Hot Potatoes: <ul style="list-style-type: none"> <u>Od praveku po renesanciu</u> <u>Barok a klasicizmus</u> <u>Klasicizmus a romantizmus</u>
Odhadovaný čas riešenia	<ul style="list-style-type: none"> • 15 – 20 minút každé cvičenie

Prameň: vlastný návrh

Odporúčania pre prácu s cvičeniami:

- v ktorejkoľvek fáze vyučovacej hodiny
- využitie pri zhrnutí učiva tematického celku
- počúvanie úryvkov hudobných skladieb ako motivačný prvok pred riešením cvičení
- vhodné na precvičovanie učiva formou didaktickej hry
- práca žiakov na interaktívnej tabuli alebo samostatná práca žiaka pri počítači.

2.1.4 Hudobní skladatelia

V oblasti osvojovania si poznatkov z dejín hudby sa žiak základnej školy na hodinách hudobnej výchovy oboznamuje s najvýznamnejšími predstaviteľmi hudobnej tvorby jednotlivých období. Informácie o hudobných skladateľoch je efektívne podávať neizolovane, vždy v súvislosti s hudobnými zvyklosťami a kompozičnými postupmi doby, v ktorej skladateľ žil a tvoril. Vyhýbať sa treba najmä encyklopedickým výpočtom hudobných diel, žiakov treba oboznámiť s hudobnými osobnosťami prostredníctvom ich tvorby a vždy brať do úvahy širší spoločenský a dobový štýl, v ktorom skladateľ žil a komponoval.

V interaktívnych cvičeniach v programe Hot Potatoes sa utvrdzuje a zábavnou formou precvičuje prehľad o hudobných skladateľoch. Formou kvízov alebo doplňovačiek sa žiaci hravou formou oboznamujú s jednotlivými skladateľmi, s obdobiami, v ktorých žili a tvorili. Z didaktického hľadiska je vhodné pred prácou so samotnými cvičeniami využiť zvukový názor a vypočuť si skladby daných hudobných skladateľov.

Názov cvičenia: Kedy som žil a tvoril?

Typ cvičenia: Hot Potatoes – JCloze – vyplňovačka

Ukážka cvičenia:

Obrázok 4 Cvičenie typu vyplňovačka s využitím obrázkov

Prameň: vlastný návrh; obrázky v cvičení www.wikipedia.org, www.google.sk/images

Tabuľka 4 Metodika práce s cvičením – KEDY SOM ŽIL A TVORIL?

Téma	HUDOBNÍ SKLADATELIA
Ročník	šiesty, siedmy
Ciele	<ul style="list-style-type: none">• utvrdiť si poznatky o hudobných skladateľoch• poznať zaradenie tvorby a života skladateľa do príslušného dobového obdobia• pracovať v analógii: meno skladateľa – portrét skladateľa – hudobné obdobie, v ktorom žil a tvoril• rozvíjať počítačové zručnosti
Vstup (čo žiak vie)	<ul style="list-style-type: none">• pozná najznámejších hudobných skladateľov baroka, klasicizmu a romantizmu• vie pracovať s počítačom
Kompetencie (čo si osvojí)	<ul style="list-style-type: none">• vie zaradiť tvorbu hudobného skladateľa do príslušného obdobia dejín hudby• pozná predstaviteľov baroka, klasicizmu a romantizmu v hudbe• na základe zvukového názoru pred cvičením ovláda typické hudobné znaky baroka, klasicizmu a romantizmu
Didaktický problém	<ul style="list-style-type: none">• pracujeme na interaktívnej tabuli

	<ul style="list-style-type: none"> • môžeme využiť samostatnú prácu žiaka pri počítači • urobíme percentuálnu úspešnosť osvojenia si učiva
Metódy a formy	<ul style="list-style-type: none"> • skupinová práca pri interaktívnej tabuli • v závere hodiny samostatná práca žiaka pri počítači • fixačná metóda • získanie bezprostrednej spätnej väzby
Prostriedky a pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> • interaktívna tabuľa • počítač pre učiteľa • dataprojektor • podľa podmienok počítač pre každého žiaka • interaktívne cvičenie v Hot Potatoes: Kedy som žil a tvoril?
Odhadovaný čas riešenia	<ul style="list-style-type: none"> • 15 minút

Prameň: vlastný návrh

Odporúčania pre prácu s cvičením:

- v ktorejkoľvek fáze vyučovacej hodiny
- počúvanie zvukových ukážok z tvorby jednotlivých skladateľov pred riešením cvičenia, resp. aj počas riešenia
- vhodné na precvičovanie učiva formou didaktickej hry
- využitie na interaktívnej tabuli – podľa podmienok školy

Názov cvičenia: [Od najstaršieho po najmladšieho](#)

Typ cvičenia: Hot Potatoes – modifikácia TexToys – zoraďovačka

Ukážka cvičenia:

Obrázok 5 Cvičenie typu zoraďovačka

Prameň: vlastný návrh

Tabuľka 5 Metodika práce s cvičením – OD NAJSTARŠIEHO PO NAJMLADŠIEHO

Téma	HUDOBNÍ SKLADATELIA V JEDNOTLIVÝCH OBDOBIACH
Ročník	šiesty, siedmy
Ciele	<ul style="list-style-type: none"> • poznať hlavných predstaviteľov jednotlivých hudobných období • orientovať sa na časovej priamke dejín hudby od staroveku po hudbu 20. storočia • na základe znalostí o obdobiach dejín hudby dať do súvislostí vek hudobných skladateľov • rozvíjať logické myslenie žiakov
Vstup (čo žiak vie)	<ul style="list-style-type: none"> • ovláda členenie dejín hudby na jednotlivé štýlové obdobia • pozná predstaviteľov jednotlivých hudobných období • vie pracovať s počítačom
Kompetencie (čo si osvojí)	<ul style="list-style-type: none"> • vie vymenovať jednotlivé obdobia dejín hudby v časovej postupnosti • pozná predstaviteľov rôznych hudobných štýlov
Didaktický problém	<ul style="list-style-type: none"> • pracujeme na interaktívnej tabuli • poznáme spôsob riešenia úloh v type cvičení TexToys – klikanie na mená skladateľov podľa časovej postupnosti • osvojené fakty využijeme v logických súvislostiach • urobíme percentuálnu úspešnosť osvojenia si učiva
Metódy a formy	<ul style="list-style-type: none"> • skupinová práca pri interaktívnej tabuli • fixačná metóda – vhodné pri ukončení tematických celkov • získanie bezprostrednej spätnej väzby
Prostriedky a pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> • interaktívna tabuľa • počítač pre učiteľa • dataprojektor • interaktívne cvičenie v Hot Potatoes: Od najstaršieho po najmladšieho
Odhadovaný čas riešenia	<ul style="list-style-type: none"> • 15 minút

Prameň: vlastný návrh

Odporúčania pre prácu s cvičením:

- v ktorejkoľvek fáze vyučovacej hodiny
- počúvanie zvukových ukážok z tvorby jednotlivých skladateľov pred riešením cvičenia, resp. aj počas riešenia
- vhodné na precvičovanie učiva formou didaktickej hry
- využitie na interaktívnej tabuli

2.2 Interaktívne cvičenia s hudobnými ukážkami

Na hodinách hudobnej výchovy je najpodstatnejšie využívať znejúci hudobný materiál na oboznamovanie žiakov s jednotlivými hudobnými obdobiami, ich predstaviteľmi, hudobnými dielami. Zvukový názor je ideálny a nevyhnutný aj pri priblížení a osvojení učiva o výrazových prostriedkoch hudby i o hudobných nástrojoch.

Často sa učitelia hudobnej výchovy sťažujú, že nie je dostatočný priestor na vyučovacej hodine na to, aby si pripravili konkrétne hudobné ukážky. Ide najmä o situáciu, keď na jednej vyučovacej hodine potrebujeme využiť viac hudobných úryvkov. Pri zhrnutí tematických celkov je situácia podobná. Nasleduje práca s CD s nahrávkami, keď si učiteľ musí navoliť príslušnú skladbu a medzitým žiaci pasívne čakajú. Pri interaktívnych cvičeniach s hudobnými ukážkami zakomponovanými priamo v nich sa tento problém celkom odbúrava a poskytne sa viac priestoru pre aktívnu a samostatnú prácu žiakov.

Okrem toho interaktívne cvičenia so zvukovým názorom vytvorené v programe Hot Potatoes ponúkajú široké uplatnenie v ktorejkoľvek fáze vyučovacej hodiny. Sú priam ideálne na využitie na interaktívnej tabuli, čím sa podporuje kooperácia žiakov a graduje tempo priebehu vyučovacej hodiny hudobnej výchovy. Atraktívne prostredie dáva žiakom priestor pre aktívne vnímanie počúvanej hudby a následne odкрýva možnosti na rozhovor o vypočutých ukážkach. Analýza počúvaných hudobných úryvkov poskytuje žiakom vzájomné obohacovanie sa, rozvíjanie postojov k hudbe a prispieva k rozširovaniu ich všeobecného hudobného rozhľadu.

Učiteľ pri príprave takýchto interaktívnych cvičení potrebuje ovládať aj program na úpravu a editáciu zvukových nahrávok. Ideálne je naučiť sa využívať program Audacity – vzdelávanie k nemu je poskytnuté aj v 2. module projektu Modernizácia vzdelávacieho procesu na základných školách, v ktorom študuje niekoľko stoviek frekventantov z radov učiteľov základných škôl. Program Audacity má príjemné užívateľské rozhranie, je veľmi intuitívny a pracovať s ním dokážu aj šikovní žiaci. Z hľadiska cvičení v Hot Potatoes program Audacity umožňuje pri príprave cvičenia upraviť dĺžku počúvanej hudobnej ukážky tak, aby didakticky vyhovovala podmienkam na vyučovacej hodine hudobnej výchovy. Prináša tak veľkú úsporu času. Ďalšou výhodou je príprava takej časti hudobného názoru, ktorú učiteľ potrebuje so žiakmi analyzovať. Hudobné ukážky upravené v programe Audacity sa dajú čerpať z hudobného materiálu na počúvanie hudby, ktoré na CD nosičoch vlastní už takmer každá slovenská základná škola.

Metodický návod, ako vytvoriť interaktívne cvičenia Hot Potatoes s vloženým zvukovým prehrávačom, som zverejnila na svojej autorskej stránke s návodmi pre učiteľov [Evanet pre učiteľov](#) pod názvom Sedem krokov k zvuku v Hot Potatoes.

Po kliknutí na názov cvičenia ho treba rozbaľiť v programe WinRAR alebo WinZIP. Cvičenia sa otvárajú cez súbor s príponou .htm. Súčasťou cvičení so zvukom je špeciálny hudobný prehrávač, ktorý má podobné užívateľské ovládanie ako klasické prehrávače (Play, Stop).

Pri práci s interaktívnymi cvičeniami v Hot Potatoes využívajúcimi zvukové ukážky necháme žiakom vždy čas na stretnutie s hudbou, aktívne vnímanie počutého a na následný rozhovor, usmerňovaný k zážitkovému učeniu. Cesta k verbalizácii hudobného zážitku je prostredníctvom interaktívnych cvičení osvedčená v pedagogickej praxi a prináša žiakom radosť a obohatenie z percepcie hudby.

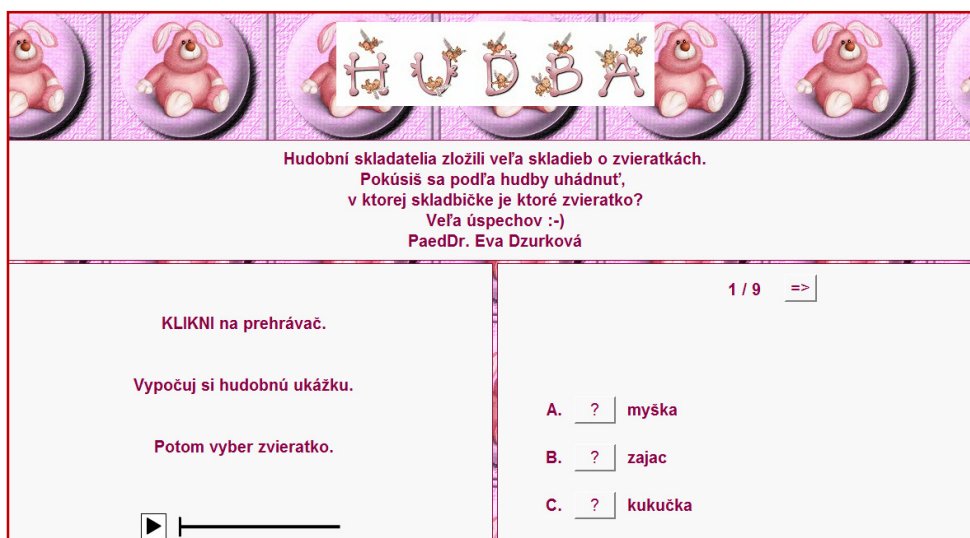
2.2.1 Výrazové prostriedky hudby

Počúvanie hudby na hodinách hudobnej výchovy smeruje k pochopeniu a hľadaniu súvislostí vo vypočutom zvukovom názore. Žiak potrebuje chápať, prečo a s akým komunikačným cieľom bolo hudobné dielo vytvorené, v akých dobových súvislostiach vzniklo, čo sa skrýva za pohnútkami skladateľa. Nemenej dôležité je však uvedomovať si základné vyjadrovacie prostriedky hudby. V piatom ročníku je tejto téme venovaný celý tematický celok, v ktorom sa žiaci oboznamujú s rytmom, melodikou a melódiou, harmóniou, tempom, dynamikou, farbou i formou ako základnými výstavbovými prvkami každého hudobného diela. Osvojovanie učiva o hudobno-vyjadrovacích prostriedkoch musí byť vždy spojené so zvukovým názorom. Nedá sa učiť teoreticky a výpočtom charakteristických znakov tohto výrazového prostriedku. Interaktívne cvičenia sú preto výborným mostíkom od teórie k praxi. Učiť sa o vnútornej štruktúre hudobného diela a jeho kompozičných postupoch je v nich primerané veku žiaka a jeho chápaniu, je vedené v aktívnom dialógu a žiak sa učí zážitkovo. Dostáva okamžitú spätnú väzbu, čo ho posúva ďalej v jeho záujme o hudbu.

Názov cvičenia: [Zvieratká v hudbe](#)

Typ cvičenia: Hot Potatoes – JQuiz - kvíz s vloženým hudobným prehrávačom

Ukážka cvičenia:

Obrázok 6 Cvičenie typu kvíz s vloženým hudobným prehrávačom

Prameň: vlastný návrh

Tabuľka 6 Metodika práce s cvičením – ZVIERATKÁ V HUDBE

Téma	VÝRAZOVÉ PROSTRIEDKY HUDBY
Ročník	piaty
Ciele	<ul style="list-style-type: none">osvojiť si základné hudobno-vyjadrovacie prostriedky prostredníctvom úryvkov z hudobných skladiebchápať súvislosť medzi výberom výrazových prostriedkov a celkovým zámerom hudobného diela

	<ul style="list-style-type: none"> • vo vekuprimeranom hudobnom materiáli pozorovať rozdiely medzi hudobným vyjadrením rôznych javov – príklady hudobného stvárnenia zvierat
Vstup (čo žiak vie)	<ul style="list-style-type: none"> • analyzuje jednotlivé hudobno-vyjadrovacie prostriedky, chápe ich využitie v konkrétnej hudobnej skladbe • ovláda obsluhu jednoduchého hudobného prehrávača, jeho ikony • vie pracovať s počítačom a interaktívnou tabuľou
Kompetencie (čo si osvojí)	<ul style="list-style-type: none"> • vie sluchovo rozlíšiť použitie rôznych výrazových prostriedkov • verbalizuje svoj hudobný zážitok • chápe využitie rytmu, dynamiky, tempa, farby pri hudobnom stvárňovaní zvierat v dielach skladateľov
Didaktický problém	<ul style="list-style-type: none"> • žiaci budú pracovať pri interaktívnej tabuli • môžeme využiť aj skupinovú prácu formou didaktickej hry s vyhodnocovaním odpovedí jednotlivých skupín • urobíme percentuálnu úspešnosť osvojenia si učiva • po vypracovaní cvičenia sa porozprávame so žiakmi o zážitkoch z hudby a necháme ich verbalizovať ich hudobné prežívanie
Metódy a formy	<ul style="list-style-type: none"> • motivačný rozhovor • skupinová práca pri interaktívnej tabuli • zážitkové učenie • didaktická hra
Prostriedky a pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> • počítač pre učiteľa • dataprojektor • interaktívna tabuľa • stereoreproduktory • interaktívne cvičenie v Hot Potatoes: Zvieratká v hudbe
Odhadovaný čas riešenia	20 minút

Prameň: vlastný návrh

Odporúčania pre prácu s cvičením:

- v ktorejkoľvek fáze vyučovacej hodiny
- využitie motivačného rozhovoru o výrazových prostriedkoch hudby pred vypracovaním cvičenia žiakmi
- ideálne pri utvrdzovaní učiva formou didaktickej hry
- využiteľné pre zlepšenie kooperácie medzi žiakmi a prosociálne správanie v kolektíve triedy

- vhodné pre spoločnú prácu pri interaktívnej tabuli
- pri práci s cvičením frontálne - bez súťaže skupín - možno pracovať s každou ukážkou samostatne, t.j. rozhovor so žiakmi vždy po vypočutí jednotlivej snímky.

2.2.2 Hudobné nástroje

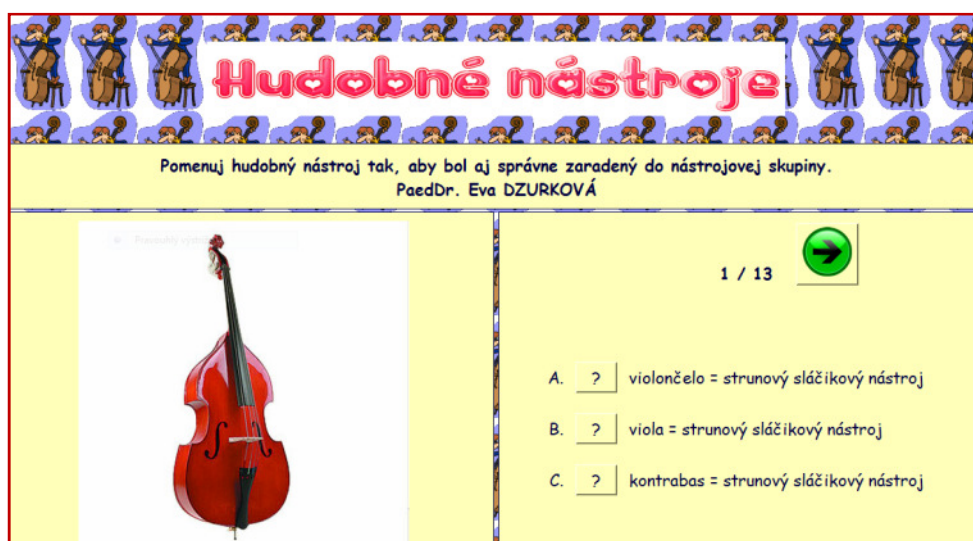
Interaktívne cvičenia spojené so zvukovými ukážkami jednotlivých hudobných nástrojov patria k najobľúbenejším medzi žiakmi. Spája sa v nich zvukový názor s poznatkami o zvukovej farbe hudobných nástrojov, s ktorými sa žiaci zoznámili na začiatku piateho ročníka.

Zaujímavé je prepojiť hudobnú ukážku s vedomosťami žiakov o zaradení hudobného nástroja do niektorej z nástrojových skupín symfonického orchestra. Podporou je aj obrázok hudobného nástroja, čím sa prepája auditívne vnímanie žiakov s vizuálnym. Dosiahneme tak vyššiu úroveň osvojenia vedomostí a pripravíme pre žiakov atraktívne prostredie na expozičnú alebo fixáciu učiva o hudobných nástrojoch.

Názov cvičenia: Hudobné nástroje

Typ cvičenia: Hot Potatoes – JQuiz - kvíz s vloženým hudobným prehrávačom

Ukážka cvičenia:

Obrázok 7 Cvičenie typu kvíz s vloženým hudobným prehrávačom

Prameň: vlastný návrh, obrázky v cvičení www.google.sk/images, www.bestpage.cz

Tabuľka 7 Metodika práce s cvičením – HUDOBNÉ NÁSTROJE

Téma	HUDOBNÉ NÁSTROJE
Ročník	piaty, šiesty
Ciele	<ul style="list-style-type: none"> • sluchovo rozlíšiť jednotlivé hudobné nástroje podľa farebnosti ich zvuku • zaradiť hudobný nástroj do príslušnej nástrojovej skupiny v orchestri

	<ul style="list-style-type: none"> • vedieť spojiť pomenovanie + zvuk + vizuálnu podobu jednotlivých hudobných nástrojov • poznať základné nástrojové skupiny symfonického orchestra
Vstup (čo žiak vie)	<ul style="list-style-type: none"> • ovláda názvoslovie hudobných nástrojov symfonického orchestra • pozná farebnosť jednotlivých hudobných nástrojov • ovláda obsluhu jednoduchého hudobného prehrávača, jeho ikony • vie pracovať s počítačom a interaktívnou tabuľou
Kompetencie (čo si osvojí)	<ul style="list-style-type: none"> • vie sluchovo rozlíšiť rôzne hudobné nástroje • spája zrakový a sluchový vnem do jedného celku • verbalizuje svoj hudobný zážitok • rozlišuje jednotlivé hudobné nástroje v nástrojových skupinách orchestra
Didaktický problém	<ul style="list-style-type: none"> • žiaci budú pracovať pri interaktívnej tabuli • vypočujeme si postupne viac hudobných nástrojov v ich typických zvukových polohách • môžeme využiť aj skupinovú prácu formou didaktickej hry s vyhodnocovaním odpovedí jednotlivých skupín • urobíme percentuálnu úspešnosť osvojenia si učiva • po vypracovaní cvičenia sa porozprávame so žiakmi o zážitkoch z hudby a necháme ich verbalizovať ich hudobné prežívanie
Metódy a formy	<ul style="list-style-type: none"> • motivačný rozhovor • skupinová práca pri interaktívnej tabuli • zážitkové učenie • didaktická hra
Prostriedky a pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> • počítač pre učiteľa • dataprojektor • interaktívna tabuľa • stereoreproduktory • interaktívne cvičenie v Hot Potatoes: Hudobné nástroje
Odhadovaný čas riešenia	25 minút

Prameň: vlastný návrh

Odporúčania pre prácu s cvičením:

- v ľubovoľnej fáze vyučovacej hodiny
- využitie motivačného rozhovoru pred vypracovaním cvičenia žiakmi

- ideálne pri utvrdzovaní učiva formou didaktickej hry na interaktívnej tabuli
- využiteľné pre zlepšenie kooperácie medzi žiakmi a prosociálne správanie v kolektíve triedy, skupinová práca.

2.2.3 Dejiny hudby

Vo vyučovaní hudobnej výchovy v rámci sekundárneho vzdelávania sa veľký priestor rezervuje pre tematické okruhy z dejín hudby. Percepcia dobových hudobných ukážok kladie na žiakov požiadavku orientovať sa v základných historických a spoločenských kontextoch vývoja hudby. Aby sa toto učivo nestalo len informatívnym a nezaujímavým, veľkou oporou sú práve konkrétne hudobné ukážky, s ktorými žiaci pracujú.

Výhodou interaktívnych cvičení v Hot Potatoes so zvukovými ukážkami je okamžité využitie pripraveného hudobného materiálu počas riešenia cvičenia žiakmi. Jednoduchým prehrávačom obsiahnutým priamo v cvičeniach si vie žiak regulovať dĺžku ukážky, jej hlasitosť, respektíve aj opakovateľnosť. Nie je potrebné inštalovať žiadny iný prehrávač v počítači. Spätná väzba je dôležitým faktorom pri práci s interaktívnym cvičením.

Výborné a efektívne je využitie týchto cvičení prácou žiakov na interaktívnej tabuli.

Názov cvičenia: [Hudobné prechádzky storočiami](#)

Typ cvičenia: Hot Potatoes – JQuiz - kvíz s vloženým hudobným prehrávačom

Ukážka cvičenia:

Obrázok 8 Cvičenie typu kvíz s vloženým hudobným prehrávačom

Prameň: vlastný návrh

Tabuľka 8 Metodika práce s cvičením – HUDOBNÉ PRECHÁDZKY STOROČIAMI

Téma	HUDBA MINULOSTI
Ročník	šiesty, siedmy

Ciele	<ul style="list-style-type: none"> • vedieť určiť hudobný štýl ukážky v súvislosti s poznaním charakteristických kompozičných prvkov jednotlivých hudobných období • vnímať hudobnú ukážku analogicky k dobe jej vzniku • orientovať sa v obdobiach hudobných dejín
Vstup (čo žiak vie)	<ul style="list-style-type: none"> • pozná postupnosť jednotlivých období dejín hudby od praveku až po impresionizmus • ovláda obsluhu jednoduchého hudobného prehrávača, jeho ikony • vie pracovať s počítačom a interaktívnou tabuľou
Kompetencie (čo si osvojí)	<ul style="list-style-type: none"> • vie sluchovo rozlíšiť a porovnať charakteristické štýlové kompozičné znaky jednotlivých období • orientuje sa vo výrazových a kompozičných prostriedkoch hudby • dokáže verbalizovať svoj hudobný zážitok
Didaktický problém	<ul style="list-style-type: none"> • pracujeme pri interaktívnej tabuli • vypočujeme si postupne jednotlivé hudobné ukážky • po rozhovore o charaktere počúvanej hudby vypracujeme spoločne celé cvičenie tak, že po vypočutí hudobnej ukážky zvolíme odpoveď v klikacej roletke • urobíme percentuálnu úspešnosť osvojenia si učiva • po vypracovaní cvičenia sa porozprávame so žiakmi o zážitkoch z hudby a necháme ich verbalizovať ich hudobné prežívanie
Metódy a formy	<ul style="list-style-type: none"> • motivačný rozhovor • skupinová práca pri interaktívnej tabuli • zážitkové učenie • didaktická hra
Prostriedky a pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> • počítač pre učiteľa • dataprojektor • interaktívna tabuľa • stereoreproduktory • interaktívne cvičenie v Hot Potatoes: Hudobné prechádzky storočiami
Odhadovaný čas riešenia	25 minút

Prameň: vlastný návrh

Odporúčania pre prácu s cvičením:

- v ľubovoľnej fáze vyučovacej hodiny
- vhodné i pri zhrnutí tematického celku Hudba minulosti – vytváranie analógií
- pred cvičením treba so žiakmi zhrnúť základné znaky jednotlivých hudobných štýlov
- rozvíjanie uvedomelej sluchovej percepcie s využitím doterajších vedomostí z oblasti dejín hudby.

Názvy cvičení: [Hity klasickej hudby](#)

[Hity romantizmu](#)

Typ cvičení: Hot Potatoes – JQuiz - kvíz s vloženým hudobným prehrávačom

Ukážka cvičenia:

Obrázok 9 Cvičenie typu kvíz s vloženým hudobným prehrávačom

Prameň: vlastný návrh, obrázky v cvičeniach www.wikipedia.org

Tabuľka 9 Metodika práce s cvičeniami – HITY KLASICKEJ HUDBY,
HITY ROMANTIZMU

Tematický celok	HUDBA MINULOSTI A SÚČASNOSŤ
Ročník	šiesty, siedmy
Ciele	<ul style="list-style-type: none">• oboznámiť sa s významnými hudobnými dielami skladateľov obdobia baroka, klasicizmu a romantizmu• sluchovo poznať vybranú hudobnú ukážku a pomenovať ju
Vstup (čo žiak vie)	<ul style="list-style-type: none">• pozná predstaviteľov jednotlivých hudobných období od baroka po romantizmus• má prehľad o tvorbe týchto hudobných skladateľov• vie pracovať s počítačom

Kompetencie (čo si osvojí)	<ul style="list-style-type: none"> • pozná hudobné diela na základe zvukového názoru, vie priradiť k ukážke jej názov • má prehľad o hudobných skladateľoch rôznych období
Didaktický problém	<ul style="list-style-type: none"> • pracujeme frontálne na interaktívnej tabuli, prípadne zvolíme formu didaktickej hry – súťaž medzi skupinami • využívame možnosť výberu správnej odpovede z ponúkaných možností • urobíme percentuálnu úspešnosť osvojenia si učiva • po vypracovaní cvičenia nasleduje rozhovor so žiakmi, posudzovanie hudobných ukážok z hľadiska individuálneho emočného prežívania hudby žiakmi
Metódy a formy	<ul style="list-style-type: none"> • skupinová práca žiakov pri interaktívnej tabuli • zážitkové učenie • fixačná metóda, precvičovanie učiva formou didaktickej hry • získanie bezprostrednej spätnej väzby
Prostriedky a pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> • počítač pre učiteľa • interaktívna tabuľa • dataprojektor • stereoreproduktory • interaktívne cvičenia v Hot Potatoes: Hity klasickej hudby Hity romantizmu
Odhadovaný čas riešenia	<ul style="list-style-type: none"> • 20 – 25 minút každé cvičenie

Prameň: vlastný návrh

Odporúčania pre prácu s cvičeniami:

- v ktorejkoľvek fáze vyučovacej hodiny
- využitie pri zhrnutí učiva tematického celku
- motivačný rozhovor o najznámejších hudobných dielach tzv. vážnej hudby pred riešením cvičenia
- vhodné na precvičovanie učiva formou didaktickej hry
- podpora zážitkového učenia
- práca žiakov na interaktívnej tabuli
- analýza vypočutých hudobných ukážok, rozhovor so žiakmi, výmena získaných emočných zážitkov.

K učivu súvisiacemu s dejinami hudby zaradíme aj prehľad o vývoji jednotlivých tancov počas hudobného vývoja ľudstva. Od pravekých tancov sa žiak postupne zoznamuje s najobľúbenejšími tancami staroveku, stredoveku, renesancie, baroka, klasicizmu,

romantizmu i hudby 20. storočia. Najideálnejšie je pri tomto učive využiť videoukážky jednotlivých tancov. Interaktívne cvičenia v Hot Potatoes však tiež ponúkajú efektívne a názorné stvárnenie učiva o rôznych druhoch tancoch – spojením zrakového a sluchového názoru.

Názov cvičenia: [Poznáš tance?](#)

Typ cvičenia: Hot Potatoes – JMatch – priraďovačka s vloženým hudobným prehrávačom

Ukážka cvičenia:

Obrázok 10 Cvičenie typu priraďovačka s vloženým hudobným prehrávačom

Prameň: vlastný návrh, obrázky v cvičení www.google.sk/images, www.bestpage.cz

Tabuľka 10 Metodika práce s cvičením – POZNÁŠ TANCE?

Téma	TANEC V DIEĽACH SKLADATEĽOV
Ročník	šiesty, siedmy
Ciele	<ul style="list-style-type: none"> • poznať základné hudobné charakteristiky tancov rôznych období • určovať ku konkrétnej hudobnej ukážke typ tanca, ktorý je spracovaný v tvorbe hudobných skladateľov • chápať súvislosti medzi dobovým spoločenským štýlom a spôsobom života a jeho odrazom v hudobných dielach súdobých skladateľov • porovnať tance minulosti s tancami v súčasnosti
Vstup (čo žiak vie)	<ul style="list-style-type: none"> • orientuje sa v jednotlivých hudobných štýloch • pozná typické tance stredoveku, renesancie, baroka, klasicizmu, romantizmu • ovláda obsluhu jednoduchého hudobného prehrávača

	<ul style="list-style-type: none"> • vie pracovať s počítačom a interaktívnou tabuľou
Kompetencie (čo si osvojí)	<ul style="list-style-type: none"> • aktívne vníma zvukový názor a spája ho s vizuálnym vnímaním • ovláda kompozičné a vyjadrovacie hudobné prostriedky využité skladateľmi v jednotlivých druhoch tancov • chápe spoločenskú podmienenosť tanca v histórii ľudstva a vníma tanec ako prostriedok socializácie v dejinách • dokáže verbalizovať svoj hudobný zážitok
Didaktický problém	<ul style="list-style-type: none"> • pracujeme pri interaktívnej tabuli • vypočujeme si postupne jednotlivé hudobné ukážky • diskutujeme o obrázkovom stvárnení príslušných tancov • po opätovnom vypočutí hudobnej ukážky zvolíme odpoveď z roletky klikaním interaktívnym perom • urobíme percentuálnu úspešnosť osvojenia si učiva • po vypracovaní cvičenia sa rozprávame o hudobných zážitkoch, vnemoch a postrehoch žiakov
Metódy a formy	<ul style="list-style-type: none"> • motivačný rozhovor • skupinová alebo frontálna práca pri interaktívnej tabuli • aktívne počúvanie spojené so zrakovým názorom • didaktická hra
Prostriedky a pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> • počítač pre učiteľa • dataprojektor • interaktívna tabuľa • stereoreproduktory • interaktívne cvičenie v Hot Potatoes: Poznáš tance?
Odhadovaný čas riešenia	25 minút

Prameň: vlastný návrh

Odporúčania pre prácu s cvičením:

- v ľubovoľnej fáze vyučovacej hodiny
- vhodné pri zhrnutí tematického celku Hudba minulosti a súčasnosť
- pred cvičením debata so žiakmi na tému spoločenský význam tancov v minulosti a dnes
- rozvíjanie uvedomelej sluchovej percepcie s využitím doterajších vedomostí z oblasti dejín hudby
- podnecovanie verbalizácie hudobného zážitku, aktívna percepcia hudby.

2.3 Overené prínosy osvedčenej pedagogickej skúsenosti

Práca s interaktívnymi cvičeniami vytvorenými v programe Hot Potatoes prináša vo vyučovaní hudobnej výchovy na základnej škole motivujúce, podnecujúce a atraktívne prostredie pre žiakov i učiteľa. Interaktivita cvičení priamo podnecuje prirodzenú zvedavosť žiakov, ich túžbu po dosiahnutí čo najlepšieho výsledku a súčasne aj pocit radosti a pozitívnych emócií pri učení sa.

Tabuľka 11 Prínosy interaktívnych cvičení v Hot Potatoes vo vyučovaní hudobnej výchovy

ŽIAK	vysoký stupeň interaktivity
	možnosť okamžitej spätnej väzby
	percentuálne vyhodnotenie úspešnosti práce
	vnútorná motivácia zlepšovať svoj výkon
	opakovateľnosť práce s cvičením
	práca s cvičením na interaktívnej tabuli
	získavanie aktívneho osobného postoja k hudbe a hudobnej výchove
	zlepšovanie prosociálnych vzťahov v skupine a v kolektíve triedy
	atraktívne vyučovacie prostredie
	rozvíjanie počítačovej gramotnosti
UČITEĽ	personalizácia vyučovania
	opakovateľná využiteľnosť interaktívnych cvičení
	rešpektovanie potrieb žiakov konkrétneho ročníka, konkrétnej triedy
	využiteľnosť cvičení v ľubovoľnej fáze vyučovacej hodiny
	využívanie inovatívnych, motivujúcich a atraktívnych metód a foriem vyučovania hudobnej výchovy
	využitie didaktickej hry vo vyučovaní
	priestor pre vzájomnú komunikáciu so žiakmi o hudbe a s hudbou

Prameň: vlastný návrh

Interaktívne cvičenia sú pre mojich žiakov očakávanou a často využívanou formou vyučovania. Najčastejšie realizujeme prácu s cvičeniami na interaktívnej tabuli. Poskytuje sa tak priestor na spoločné výmeny názorov, zážitkov, emócií, priestor na vytváranie pozitívnych postojov k umeniu a osobitne k hudbe. Podporuje sa prosociálne správanie v rámci skupiny

žiakov i celej triedy. Podnecujúce sú aj rozhovory so žiakmi pred riešením a po vyriešení cvičenia.

Pri samostatnej práci žiakov pri počítačoch cvičenia neklasifikujem, sú určené na vzbudenie vnútornej motivácie, zameriavajú sa na interaktívne osvojovanie a utvrdzovanie učiva - tým rastie záujem žiakov o hodiny hudobnej výchovy. Klasifikácia nie je vylúčená, nakoľko percentuálne vyhodnocovanie úspešnosti žiaka v cvičení je ukazovateľom jeho pracovného výkonu. V praxi sa však osvedčilo využívať tento druh cvičení najmä ako silný motivačný faktor, povzbudzujúci žiakov na aktívne stretnutia s hudbou.

2.4 Potrebne pomôcky a prostriedky

Na tvorbu a využívanie interaktívnych cvičení v programe Hot Potatoes nie sú špeciálne nároky. Pomôcky a technické vybavenie k jednotlivým cvičeniam sú uvedené v tabuľkách ku konkrétnym cvičeniam:

- počítač alebo notebook pre učiteľa
- dataprojektor
- stereoreproduktory pri zvukových ukážkach
- interaktívna tabuľa – podľa podmienok školy
- počítač pre každého žiaka – podľa podmienok školy
- prístup na internet.

Ak učiteľ cvičenia v Hot Potatoes nevytvára, ale len využíva už vypracované, nepotrebuje ani softvér Hot Potatoes. V niektorých typoch cvičení sa pri rozbaľovaní využíva softvér WinRAR alebo WinZIP. Cvičenia sa spúšťajú cez odkaz .htm.

Z uvedeného vyplýva, že technické nároky na zabezpečenie vyučovania hudobnej výchovy formou cvičení v Hot Potatoes nie sú náročné. V súčasnosti potrebnými pomôckami a prostriedkami na realizáciu tohto spôsobu vyučovania disponuje takmer každá slovenská základná škola.

ZÁVER

Súčasná vyučovacia realita v slovenských základných školách ukazuje, že nevyhnutnosťou vo vyučovaní hudobnej výchovy je smerovanie k využívaniu inovatívnych a atraktívnych metód a foriem vyučovania. Pri percepčných činnostiach vystupuje do popredia vzbudenie záujmu žiakov o počúvanie hudby, o jej porozumenie a podporu zážitkovosti pri počúvaní. Jednou z možných ciest na dosiahnutie týchto cieľov je aj využívanie interaktívnych cvičení priamo na vyučovacích hodinách hudobnej výchovy. Stretnutie s hudbou v prostredí interaktivity a s využitím moderných informačno-komunikačných technológií prináša žiakom aktívne a motivujúce prostredie.

Učiteľ si môže v programe Hot Potatoes pripraviť ľubovoľný typ cvičenia podľa vyučovacích cieľov, úrovne triedy a vzhľadom na potreby jednotlivých žiakov. Cvičenia obohacujú stratégie vyučovania a patria k inovačným metódam. Pri spoločnej práci na interaktívnej tabuli sa rozvíja kooperácia v rámci dvojíc, skupín či celej triedy.

Naučiť sa, ako efektívne tieto cvičenia využívať na vyučovaní so žiakmi, je otázkou praxe a správne zvolených metodických postupov. Osvedčená pedagogická skúsenosť predkladá návrh metodiky s interaktívnymi cvičeniami tak, aby podľa nich dokázal pracovať i začínajúci pedagóg alebo učiteľ bez aprobácie s hudobnou výchovou.

Program Hot Potatoes poskytuje veľké možnosti, ako spestriť vyučovaciu hodinu a zatriť tak hodiny hudobnej výchovy. Spôsob práce s cvičeniami a testami vytvorenými v tomto programe je ideálny pre žiakov nižšieho sekundárneho vzdelávania. Je to jedna z overených skúseností, ktorou sa dosahuje vysoká efektivita a radosť z učenia sa. Učiteľ sa stáva sprostredkovateľom zážitku a pomocníkom pri rozvíjaní kompetencií žiakov. Žiak je aktívny, vnútorne motivovaný a snažiaci sa dosiahnuť čo najlepší výsledok.

Dajme našim žiakom túto možnosť – naučme ich učiť sa interaktívne a spestríme im tak stretnutia s hudbou v školskom prostredí.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. <http://evanet-hudba.wbl.sk/Uvod.html>
2. <http://evanet.webnode.sk/ako-na-hot-potatoes/>
3. <http://megym.wbl.sk/Mozno-vyuzijes--.html>
4. <http://pastelka.sk/manualy/HPmanual.pdf>
5. <http://www.statpedu.sk/sk/Statny-vzdelavaci-program/Statny-vzdelavaci-program-pre-2-stupen-zakladnych-skol-ISCED-2/Ramcove-ucebne-plany.alej>
6. Langsteinová, E. – Felix, B.1998. Metodická príručka k učebnici Hudobná výchova pre 8. ročník ZŠ. SPN - Mladé letá, Bratislava. 1998. ISBN: 80-08-02707-X
7. Pilka, J. 1983. Zaostrené na hudbu. OPUS, Bratislava 1983. ISBN: 68-496-83
8. Sliacka, D. 1993. Slávni svetoví hudobní skladatelia. Hudobniny, Bratislava. 1993. ISBN: 80-967244-0-1
9. Žilková, K. 2007. Interaktívne prostredie v podmienkach vzdelávania. *Acta Fac. Paed. Univ. Tyrnaviensis, Ser. C, 2007, no.11, pp. 14-19.*

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Noty a pomlčky

Príloha 2 Hudobné nástroje v krížovke

Príloha 3 Od praveku po renesanciu

Príloha 4 Barok a klasicizmus

Príloha 5 Klasicizmus a romantizmus

Príloha 6 Kedy som žil a tvoril?

Príloha 7 Od najstaršieho po najmladšieho

Príloha 8 Zvieratká v hudbe

Príloha 9 Hudobné nástroje

Príloha 10 Hudobné prechádzky storočiami

Príloha 11 Hity klasickej hudby

Príloha 12 Hity romantizmu

Príloha 13 Poznáš tance?